

*Тихомиров Д. О.,*

докторант докторантури та ад'юнктури  
Національної академії внутрішніх справ,  
кандидат юридичних наук

## **ЩОДО РОЗУМІННЯ СТАНДАРТІВ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ**

Аналіз нормативно правових актів країн Європейського союзу дає можливість знайти визначення терміну «стандарт» як технічної специфікації необов'язкового характеру, що була затверджена визнаним органом стандартизації для постійного чи повторюваного використання.[1] Основною особливістю цього визначення, слід визнати необов'язковість відповідності інших вимог встановленим стандартам. Отже можна зробити висновок, що європейське законодавство розуміє стандарти як щось бажане, рекомендоване, перспективне, але не обов'язкове для виконання, навіть в межах самого європейського союзу. Схоже розуміння стандарту є і в угодах країн Співтовариства незалежних держав, що хоча і має інше визначення з певними уточненнями, хоча необов'язковість дотримання стандартів там також має місце.[2]

При цьому ж існування беззаперечних вимог щодо відповідності діяльності суб'єктів права прийнятим стандартам можна знайти в окремих міжнародно-правових документах, таких як, угода між урядом України та Республіки Польща, де зазначається, що стандарт – це будь-яка вимога до фізичних характеристик, конфігурації матеріальної частини, технічних характеристик, персоналу або правил, про що йдеться в статті 37 Конвенції про міжнародну цивільну авіацію, однакове застосування яких визнається необхідним для забезпечення безпеки або регулярності міжнародної аеронавігації та якої дотримуватимуться Договірні Сторони; у випадку неможливості дотримання стандарту до Міжнародної організації цивільної авіації в обов'язковому порядку направляється повідомлення згідно зі статтею 38 Конвенції.[3]

Закон України «Про стандартизацію» визначає стандарт як – нормативний документ, заснований на консенсусі, прийнятий визнаним органом, що встановлює для загального і неодноразового використання правила, настанови або характеристики щодо діяльності чи її результатів, та спрямований на досягнення оптимального ступеня впорядкованості в певній сфері. При цьому у нормативному тексті не зазначається чи є стандарти вимогою абсолютною, що не може бути порушена.

Проте слід зазначити, що в більшості випадків законодавець України частіше оперує не загальним поняттям «стандарт», а різноманітними уточненими та конкретизованими, наближеними до предметної сфери впливу

термінами як стандарт початкової, середньої освіти, стандарт якості, стандарт адміністративної послуги, стандарт якості ІКАО тощо.

Аналізуючи розуміння стандартів можна їх розподілити на чотири групи. Перша група – це розуміння стандарту при якому його суть направлена на регулювання результативності діяльності. Таким прикладом стандартів є стандарти у сфері вищої освіти, що розробляється для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості вищої освіти та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ), результатів навчання за відповідними спеціальностями. Таким чином, стандарт визначає сукупність мінімально необхідних вимог, що висуваються більше до результату діяльності, а ніж до самого процесу її здійснення. Це виявляється у передбаченості стандартами сукупності компетентностей, знань, вмінь та навичок, що будуть отримані особами, що здобувають освіту в процесі навчання та напрям на оцінку якості та «результатів освітньої діяльності».

Другою групою є визначення стандарту як регулювання процесу діяльності. Прикладом такого варіанту виступає стандарт надання адміністративної послуги, розуміння якого було передбачено у постанові Кабінету міністрів України як акт, який видається суб'єктом відповідно до нормативно-правових актів, що визначають порядок надання адміністративної послуги, та містить інформацію про адміністративну послугу і процедуру її надання, зокрема умови та відповідальних осіб.[4] Установлювати стандартом адміністративної послуги права і обов'язки громадян забороняється. Дане розуміння направлено на не результативність діяльності, а її процедурно процесуальний порядок і ніяким чином не впливає на вимоги щодо кінцевого результату адміністративної діяльності компетентного суб'єкта.

Третьою групою виступає стандарт, як відносно оціночне поняття. Таким прикладом виступає термін стандарт якості (в напрямі регулювання обігу донорської крові), що визначається нормативно правовим актом як вимоги, що є основою для порівняння.[5]

Четвертим варіантом розуміння стандарту є його вияв у конкретних технічних, поведінкових та інших вимогах, що висувається до виду діяльності. Одним з розповсюджених та прийнятих для використання в міжнародній спільноті стандартів такого виду є стандарт ІКАО – вимоги до фізичних і технічних характеристик, матеріальної частини, персоналу або правил, однакове застосування яких визнається необхідним для забезпечення безпеки, регулярності та ефективності міжнародної аеронавігації В даному випадку визначаються не тільки самі вимоги до процесу діяльності а й зазначається сама мета існування стандарту – забезпечення безпеки.

На основі викладеного можна сформулювати певне зібране поняття стандарту, що б дозволило поєднати різні авторські підходи. Так, стандарт у сфері безпеки можна розуміти як правила, настанови, мінімальні нормативні вимоги, характеристики, що висуваються до певного виду діяльності або її результатів, що формуються компетентними органами, установами на основі консенсусу, сприймаються всіма адресатами як добровільне зобов'язання, а також спрямовані на підтримання допустимого рівня безпеки,

### *Список використаних джерел*

1. О процедуре предоставления информации в области технических стандартов и регламентов, а также правил оказания услуг в информационном обществе. -. ДИРЕКТИВА Європейського парламенту та Ради ЄС від 22 червня 1998р. № 98/34/ЕС URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_b11/ed20061120#n71](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b11/ed20061120#n71)

2. Про технічні бар'єри в зоні вільної торгівлі Угода затверджено із застереженням Постановою Кабінету Міністрів України від 31.05.2006 № 783 ( 783-2006-п ) URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997\\_a48/ed20060629/find?text=%D1%F2%E0%ED%E4%E0%F0%F2](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_a48/ed20060629/find?text=%D1%F2%E0%ED%E4%E0%F0%F2)

3. Про повітряне перевезення УГОДА між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща від 12.03.2013 URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616\\_197/ed20130312#n31](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_197/ed20130312#n31)

4. Про заходи щодо упорядкування адміністративних послуг Постанова кабінету міністрів України від 17 липня 2009 р. N 737 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/737-2009-%D0%BF/ed20130508/find?text=%D1%F2%E0%ED%E4%E0%F0%F2+%E0%E4%EC%B3%ED%B3%F1%F2%F0%E0%F2%E8%E2%ED%EE%BF+%EF%EE%F1%EB%F3%E3%E8>

5. Про затвердження Положення для установи переливання крові (щодо організації управління системою якості і безпеки донорської крові та її компонентів) Наказ Міністерства охорони здоров'я України 14.12.2010 N 1112 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0310-11/ed20110325/find?text=%D1%F2%E0%ED%E4%E0%F0%F2+%FF%EA%EE%F1%F2%B3>